

Monumentnummer*: 512237

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 februari 2000
Kadaster deel/nr 82812/26

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Nijverdal Hellendoorn Overijssel

Locatiennaam Locatieomschrijving
BY Hoge Dijkje 2, Nijverdal

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Hellendoorn C 10464

Omschrijving**

Omschrijving De FABRIEKSHALLEN behorende tot het fabriekscomplex zijn in fasen (ondermeer in 1852, 1863 en 1927) opgetrokken. Een deel van de hallen is in 1970-1990 ingrijpend gewijzigd en valt niet onder de bescherming.

De fabriekshallen zijn één bouwlaag hoog, de buitengevels zijn grotendeels opgetrokken in rode baksteen. Gedeeltelijk zijn ze nog voorzien van authentieke sheddaken. Bij de sheddaken is, buiten de grijze bouletpannen en rode tuiles de nord pannen, één zijde van iedere shed grotendeels voorzien van glas en is gebruik gemaakt van hout. Het sheddak aan de Salomonsonstraat steekt over op klampen, de dakrand heeft een houten afdeklijst. Een aantal sheddaken is in 1952 vervangen door nieuwe sheddaken en een aantal sheddaken is vervangen door moderne platte daken in de jaren 1970-1990.

De lange gevels aan de Grotestraat en Salomonsonstraat worden geleed door grote spaarvelden onder segmentbogen in gele en rode verblendsteen. De spaarvelden zijn van elkaar gescheiden door smalle lisenen. In een aantal spaarvelden zijn tweeruits vensters of nissen geplaatst onder segmentbogen met gepleisterde blokken en rode verblendsteen. Aan de Salomonsonstraat bevinden zich twee dichtgemetselde deuropeningen onder identieke segmentbogen en tegeltableaus met de opschriften "Koninklijke Stoomweverij" en "1927". Ook enkele onderdelen in de lange gevel van de fabriekshallen aan de Grotestraat herinneren aan het verleden. Links in de gevel is een zandstenen plaquette aangebracht met het opschrift: "De Commissaris des Konings in de Provincie Over-IJssel Jonkheer Mr. C. Backer heeft Op den 4e Junij 1852 den eersten Steen gelegd aan deze Stoomweeffabriek van G.& H. Salomonson". Zes traveeën

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

rechts daarvan staat een bronzen buste van Koning Willem III uit 1893 van Huner in een nis binnen een omlijsting van gele baksteen. Daaronder een granieten plaquette met de jaartallen 1836 en 1936 en de inscriptie: "In 1836 slaan handel en nijverheid de handen ineen en wordt te Nijverdal door samenwerking van de Nederlandsche Handelsmaatschappij en Thomas Ainsworth de grondslag gelegd voor de verdere ontwikkeling van Twenthes textielindustrie, Nijverdal augustus 1936". De gevels van de fabriek aan de binnenplaats van het complex hebben eveneens spaarvelden onder segmentbogen. De segmentbogen zijn hier uitgevoerd in rode verblendsteen, met aanzetstenen in zandsteen met basreliëfs. De aanzetstenen vormen de afsluiting van de lisenen. De segmentbogen boven de tweeruits vensters in de spaarvelden zijn eveneens vervaardigd uit rode verblendsteen. Deze gevels zijn in het verleden op een aantal plaatsen gewijzigd. In het interieur van enkele hallen is de constructie van gietijzeren kolommen met balken en geklonken vakwerkspanten nog onbedekt aanwezig. Een aantal kolommen wordt beschermd door middel van aan elkaar gelaste stalen U-profielen. In de periode 1985-1994 is er veel in de ruimtelijke structuur van de fabriekshallen gewijzigd ten behoeve van functionaliteit.

Vanwege de te geringe ouderdom vallen buiten de bescherming van rijkswege de fabriekshallen met de gebouwnummers 5B, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 16A, 16B, 16C, 17 en 22. De doorlopende gevel aan de Grotestraat, met daarboven één shed, is op zichzelf van monumentaal belang vanwege de eenheid met de overige geveldelen. De niet van rijkswege beschermde fabriekshallen zijn op de bij deze omschrijving behorende kaart V-08 (01-02-1994), gewijzigd op 31 januari 2002, onderscheiden ten opzichte van de beschermde bouwdelen van het fabriekscomplex.

Waardering De fabriekshallen zijn van algemeen cultuur-, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang vanwege:

- de sociale en economische betekenis van Thomas Ainsworth en de gebr. Salomonson voor de ontwikkeling van de textielindustrie;
- de sociale en economische betekenis van de textielfabriek;
- het feit dat de textielfabriek het ontstaan en ontwikkeling van Nijverdal positief heeft beïnvloed;
- de nog bestaande sheddaken, stalen vakwerkconstructie en details in Art Nouveau-stijl;
- de ruimtelijke en functionele samenhang met het kantoor en het ketelhuis;
- de beeldbepalende ligging van de fabriekshallen;
- de relatieve gaafheid van delen van het exterieur van de hallen;
- de zeldzaamheid van sheddaken in Nederlandse industriecomplexen.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Textielfabriek